

DOI: 10.58423/2786-6742/2025-11-194-203

УДК 338.487

Олексій ТАРАСЕНКО

кандидат економічних наук,
доцент кафедри управління та смарт-інновацій
Київський національний університет технологій та дизайну,
м. Київ, Україна

ORCID ID: [0000-0003-3024-1385](https://orcid.org/0000-0003-3024-1385)

Scopus Author ID: [58943149900](https://orcid.org/58943149900)

Наталія Цимбаленко

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри торговельного підприємництва та логістики
Державний торговельно-економічний університет,
м. Київ, Україна

ORCID ID: [0000-0002-2484-5126](https://orcid.org/0000-0002-2484-5126)

Scopus Author ID: [57212022711](https://orcid.org/57212022711)

e-mail: n.tsimbalkenko@knute.edu.ua
(Corresponding author)

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТУРИСТИЧНИХ КОМПАНІЙ УКРАЇНИ

Анотація. Туристична галузь є важливою складовою економіки України, що сприяє зайнятості, робить значний внесок у ВВП країни та виступає ключовою рушійною силою розвитку національної соціально-економічної системи в цілому. Незважаючи на надзвичайно серйозні виклики останніх років, туристичний сектор демонструє потенціал для відновлення. Статистичний аналіз показників міжнародної діяльності туристичних компаній дозволяє виявити тенденції та оцінити перспективи розвитку галузі.

Метою даної статті є аналіз міжнародної діяльності туристичних компаній України за показниками динаміки експорту та імпорту послуг за статтею “Подорожі” у 2005–2023 рр., а також визначення основних тенденцій розвитку вітчизняної туристичної галузі.

В цілому, протягом 2005–2023 рр. обсяг експорту послуг за статтею “Подорожі” демонструє стабільне зниження. Це підтверджується результатами регресійного аналізу, які описують динаміку експорту послуг за допомогою кубічної регресійної моделі з високим коефіцієнтом детермінації ($r^2 = 0,717$). Водночас імпорт послуг демонструє позитивну тенденцію, яку також можна описати за допомогою кубічної регресійної моделі ($r^2 = 0,907$).

Крім того, було виявлено значний вплив на зазначені показники зовнішніх викликів, таких як світова фінансово-економічна криза 2008–2009 рр., початок бойових дій на сході України у 2014 р., COVID-19 та повномасштабна війна в Україні. Динаміка балансу торгівлі послугами за статтею “Подорожі” підтвердила катастрофічний вплив військових дій на туристичний сектор України.

Отже, міжнародна діяльність вітчизняних туристичних компаній відбувається в умовах серйозних викликів, що відображається на показниках експорту та імпорту послуг,

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC BY-NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

пов'язаних з подорожами. Водночас туристичний сектор України демонструє потенціал до зростання та здатність адаптуватися в кризових умовах.

Ключові слова: туристична галузь, експорт послуг за статтею “Подорожі”, імпорт послуг, сальдо, показники динаміки, тенденція, лінія тренду

JEL Classification: L83, C10

Absztrakt. A turisztikai ágazat az ukrán gazdaság fontos része, amely elősegíti a foglalkoztatást, jelentősen hozzájárul az ország GDP-jéhez, és kulcsfontosságú hajtóereje a nemzeti társadalmi-gazdasági rendszer fejlődésének. Az elmúlt évek rendkívül komoly kihívásai ellenére az idegenforgalmi ágazat megmutatja a fellendülés potenciálját. A turisztikai vállalatok nemzetközi tevékenységének statisztikai elemzése lehetővé teszi a tendenciák feltárását és az ágazat fejlődési kilátásainak értékelését.

A cikk célja az ukrán turisztikai vállalatok nemzetközi tevékenységének elemzése a szolgáltatások exportjának és importjának dinamikája alapján a „Utazások” tételben 2005–2023 között, valamint a hazai turisztikai ágazat fejlődésének főbb tendenciáinak meghatározása.

Összességében a „Utazások” tétel szerinti szolgáltatásexport volumene 2005–2023 között tartós csökkenő tendenciát mutat. Ezt megerősítik a regressziós elemzés eredményei, amelyek a szolgáltatásexport dinamikáját magas determinációs együtthatóval rendelkező kubikus regressziós modellel írják le ($r^2 = 0,717$). Ezzel szemben a szolgáltatásimport pozitív tendenciát mutat, amely szintén kubikus regressziós modellel írható le ($r^2 = 0,907$).

Ezenfelül jelentős hatást gyakoroltak a vizsgált mutatókra olyan külső kihívások, mint a 2008–2009-es globális pénzügyi-gazdasági válság, a kelet-ukrajnai harci cselekmények 2014-es kezdete, a COVID-19 világjárvány, valamint az Ukrajnában zajló teljes körű háború. Az „Utazások” tétel szerinti szolgáltatáskereskedelem egyenlegének alakulása egyértelműen igazolta a háborús cselekmények katasztrofális hatását Ukrajna turisztikai szektorára.

Ennek megfelelően a hazai turisztikai vállalkozások nemzetközi tevékenysége súlyos kihívások mellett zajlik, amely tükröződik az utazásokhoz kapcsolódó szolgáltatásexport és -import mutatóiban. Ugyanakkor Ukrajna turisztikai szektora továbbra is növekedési potenciállal és válsághelyzetekben is megmutatózó alkalmazkodóképességgel rendelkezik.

Kulcsszavak: turisztikai ágazat, a „Utazások” tétel szerinti szolgáltatásexport, szolgáltatásimport, szaldó, dinamikai mutatók, tendencia, trendvonal

Abstract. The tourism industry is an important component of Ukraine's economy, contributing to employment, making a significant contribution to the country's GDP, and serving as a key driver of the national socio-economic system as a whole. Despite the extremely serious challenges of recent years, the tourism sector demonstrates potential for recovery. Statistical analysis of the international activity indicators of tourism companies makes it possible to identify trends and assess the industry's development prospects.

The purpose of this article is to analyze the international activities of Ukrainian travel companies based on the dynamics of exports and imports of services under the “Travel” item in 2005–2023, as well as to identify the main trends in the development of the domestic tourism industry.

Overall, during 2005–2023, the volume of service exports under the “Travel” item shows a steady decline. This is confirmed by the results of regression analysis, which describe the dynamics of service exports using a cubic regression model with a high coefficient of determination ($r^2 = 0.717$). At the same time, the import of services demonstrates a positive trend, which can also be described using a cubic regression model ($r^2 = 0.907$).

In addition, the analysis identified a significant impact of external shocks on both indicators, including the global financial and economic crisis of 2008–2009, the outbreak of hostilities in Eastern Ukraine in 2014, COVID-19, and the full-scale war in Ukraine. The dynamics of the balance of trade

in services under the “Travel” item confirmed the catastrophic impact of military actions on Ukraine’s tourism sector.

The international activity of domestic tourism companies occurs under serious challenges, which is reflected in the exports and imports indicators of travel-related services. At the same time, Ukraine’s tourism sector demonstrates growth potential and the capacity to adapt under crisis conditions.

Keywords: tourism industry, service exports under “Travel”, service imports, trade balance, dynamic indicators, trend, trend line

Постановка проблеми. Туристична галузь, незважаючи на надзвичайно серйозні виклики останніх років, була і залишається важливою складовою економіки України, яка сприяє працевлаштуванню населення, здійснює суттєвий внесок у ВВП держави та, в цілому, є одним із суттєвих факторів розвитку вітчизняної соціально-економічної системи. Так, попри наслідки пандемії COVID-19, прямий внесок галузі у ВВП в 2020 р. склав 3,9 %, а загальний – 12,6 % [1].

Саме туризм вважається тією галуззю світової економіки, що найбільше постраждала від карантинних заходів та від поширення COVID-19. В Україні, нажаль, туристичним компаніями довелось зіштовхнутись також із більш серйозним випробуванням – наслідками повномасштабних воєнних дій, що розпочалися в Україні у лютому 2022 р. Значна кількість найманих працівників, зокрема, у туристичній сфері залишилися без роботи, різко скоротилися чисельність та обсяги діяльності туристичних компаній. Водночас, вже у 2023 р. почалось поступове відновлення галузі, зокрема, обсяги податкових надходжень від туристичної діяльності зросли на 32,1 % порівняно із рівнем податкових надходжень у 2022 р. та майже досягли рівня 2021 р. В 2024 р. тенденція до зростання податкових надходжень від туристичних компаній в Україні зберіглась [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багато вітчизняних науковців досліджували питання розвитку туризму в Україні в умовах сучасних викликів. Зокрема, місце України та її подальшу інтеграцію у світовий ринок туристичних послуг розглядали у своїх роботах В.К. Збарський, Д.В. Грибова та А.В. Збарська [3]; В.В. Бугас та Е.В. Ковальчук [4]. Стан та основні тенденції розвитку туризму в Україні в умовах сучасних викликів, зокрема COVID-19 та війни, дослідили: К. В. Снігур та Ю. Л. Никифорова [5], С.М. Філюк, А.П. Зарічняк [6], Н. М. Чорна [7] та ін. Статистичні методи аналізу з метою дослідження стану та прогнозування різних аспектів розвитку туристичної галузі використовували у своїй роботі: Л.І. Каткова [8], О. В. Король, І. А. Круль, О. М. Заячук, І. В. Косташ [9] та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Подальших досліджень потребує виявлення загальних закономірностей розвитку галузі та забезпечення можливості прогнозування окремих показників, таких як експорт та імпорт послуг за статтею “Подорожі”. Ці показники відображають не лише економічну активність, але й рівень інтеграції України у світовий туристичний

ринок. Статистичний аналіз експорту та імпорту послуг дозволяє виявити тенденції, оцінити ефективність державної політики у сфері туризму та сформулювати прогнози для стратегічного планування як на макро-, так і на мікроекономічному рівнях.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою даної статті є аналіз міжнародної діяльності туристичних компаній України за показниками динаміки експорту та імпорту послуг за статтею “Подорожі” у 2005–2023 рр., а також визначення основних тенденцій розвитку вітчизняної туристичної галузі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вітчизняна туристична галузь впродовж останніх років зазнала суттєвих трансформацій під впливом як внутрішніх соціально-економічних процесів, так і глобальних тенденцій розвитку міжнародного туризму. Динаміка зовнішньоекономічної діяльності у сфері подорожей є одним із ключових індикаторів, що відображає конкурентоспроможність країни на світовому ринку туристичних послуг. Особливе значення мають обсяги експорту та імпорту послуг, адже саме вони дають змогу оцінити не лише масштаб участі України у світових туристичних потоках, але й визначити баланс між вхідними та вихідними туристичними потоками.

Для досягнення поставленої мети доцільно розглянути статистичні дані, що відображають динаміку експорту та імпорту туристичних послуг України у період 2005-2023 рр. Це дозволить простежити ключові етапи розвитку галузі, визначити проблемні аспекти та окреслити перспективні напрями її подальшого зростання. Так, показники динаміки рівня експорту послуг за статтею “Подорожі” наведено у табл. 1.

Таблиця 1.

Динаміка експорту послуг за статтею “Подорожі”*

Роки	Експорт послуг, млн. дол. США	Ланцюгові показники динаміки		Базисні показники динаміки	
		Абсолютний приріст	Темп приросту, %	Абсолютний приріст	Темп приросту, %
2005	3125	-	-	-	-
2006	3485	360	11,52	360	11,52
2007	4597	1112	31,91	1472	47,10
2008	5768	1171	25,47	2643	84,58
2009	3576	-2192	-38,00	451	14,43
2010	3788	212	5,93	663	21,22
2011	4294	506	13,36	1169	37,41
2012	4842	548	12,76	1717	54,94
2013	5083	241	4,98	1958	62,66
2014	1612	-3471	-68,29	-1513	-48,42
2015	1082	-530	-32,88	-2043	-65,38
2016	1078	-4	-0,37	-2047	-65,50
2017	1261	183	16,98	-1864	-59,65

Роки	Експорт послуг, млн. дол. США	Ланцюгові показники динаміки		Базисні показники динаміки	
		Абсолютний приріст	Темп приросту, %	Абсолютний приріст	Темп приросту, %
2018	1445	184	14,59	-1680	-53,76
2019	1620	175	12,11	-1505	-48,16
2020	379	-1241	-76,60	-2746	-87,87
2021	950	571	150,66	-2175	-69,60
2022	774	-176	-18,53	-2351	-75,23
2023	392	-382	-49,35	-2733	-87,46
Разом	49151	-2733	-87,46	-	-

*Розраховано авторами на основі [10].

Точність моделі (рис. 1) підтверджено такими показниками: коефіцієнт детермінації (r) становить 0,847; $r^2=0,717$; стандартна похибка оцінки – 979,034; критерій Фішера 9,3 при рівні значимості 0,02. Рівні вищенаведених показників дозволяють зробити висновок про існування сильного зв'язку між фактором часу і результативною ознакою.

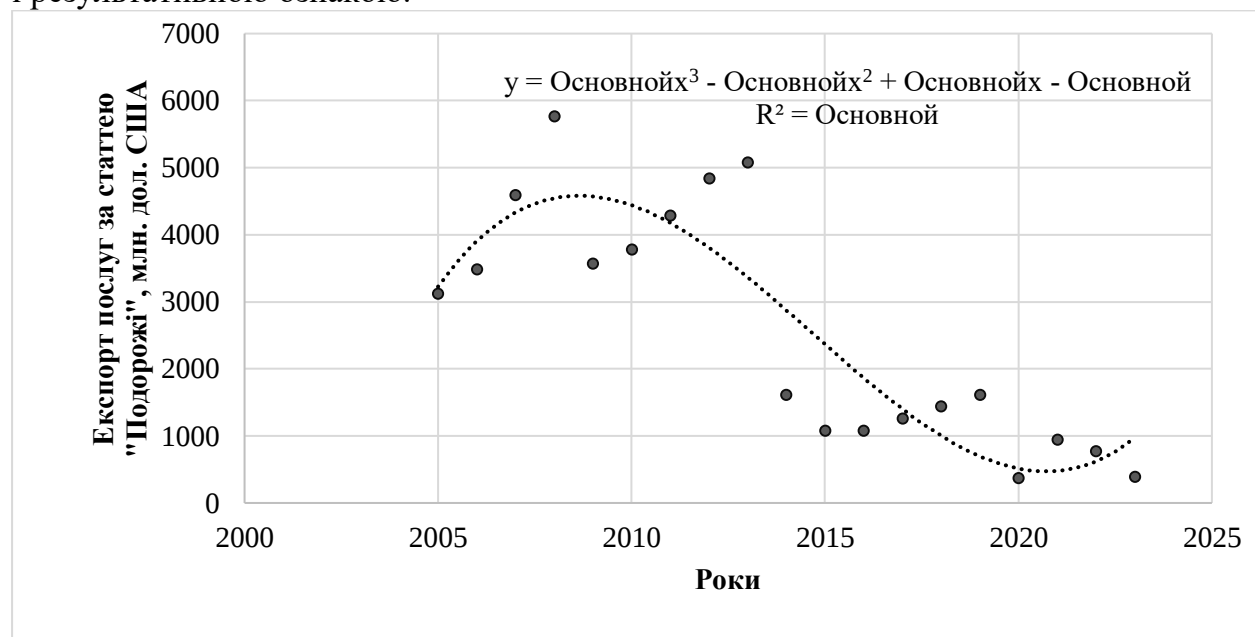

Рис. 1. Лінія тренду експорту послуг за статтею “Підорожі”

*Розраховано авторами

Слід також зазначити, що періоди поступового зростання обсягу експорту послуг чергуються із періодичними різкими скороченнями рівнів даного показника. Так, експорт послуг за статтею “Підорожі” різко скоротився з 5768 млн. дол. США у 2008 р. до 3576 млн. дол. США у 2009 р., тобто на 38,00 %. Імовірно, таке зниження експорту послуг було обумовлено наслідками світової фінансово-економічної кризи. У 2014 р., який ознаменувався початком воєнних

дій на Сході України, відбулось скорочення експорту послуг на 3471 млн. грн. США, тобто на 68,29 %. У 2020 р. у зв'язку із наслідками пандемії COVID-19 показник скоротився порівняно з 2019 р. на 1241 млн. дол. США, тобто на 76,60 %. Після часткового відновлення обсягів у 2021 р., рівень експорту послуг продовжив скорочення у 2022-2023 рр., що обумовлено повномасштабними воєнними діями в Україні.

В цілому, можна зробити висновок про те, що туристична галузь України має потенціал до підвищення рівня експорту послуг за статтею “Подорожі”, однак турбулентність чинників зовнішнього середовища перешкоджає реалізації даного потенціалу.

На відміну від експорту, стійкою тенденцією рівня імпорту послуг за статтею “Подорожі” протягом 2005-2023 рр. є зростання (табл. 2).

Таблиця 2.

Динаміка імпорту послуг за статтею “Подорожі”*

Роки	Експорт послуг, млн. дол. США	Ланцюгові показники динаміки		Базисні показники динаміки	
		Абсолютний приріст	Темп приросту, %	Абсолютний приріст	Темп приросту, %
2005	2805	-	-	-	-
2006	2834	29	1,03	29	1,03
2007	3569	735	25,94	764	27,24
2008	4023	454	12,72	1218	43,42
2009	3330	-693	-17,23	525	18,72
2010	3742	412	12,37	937	33,40
2011	4461	719	19,21	1656	59,04
2012	5104	643	14,41	2299	81,96
2013	5763	659	12,91	2958	105,45
2014	5061	-702	-12,18	2256	80,43
2015	4443	-618	-12,21	1638	58,40
2016	5282	839	18,88	2477	88,31
2017	7129	1847	34,97	4324	154,15
2018	7899	770	10,80	5094	181,60
2019	8517	618	7,82	5712	203,64
2020	4691	-3826	-44,92	1886	67,24
2021	6251	1560	33,26	3446	122,85
2022	19759	13508	216,09	16954	604,42
2023	9697	-10062	-50,92	6892	245,70
Разом	114360,00	6892,00	245,70	-	-

*Розраховано авторами на основі [10]

Показники динаміки, наведені у табл. 2, свідчать про те, що вищезазначені виклики зовнішнього середовища мали суттєвий негативний вплив не лише на експорт, а й на імпорт послуг за статтею “Подорожі”. Основними відмінностями

між показниками динаміки імпорту послуг, порівняно з експортом, є нижчий темп скорочення обсягів послуг в залежності від впливу негативних факторів та наявність стійкої тенденції до зростання рівня в цілому. Так, рівень імпорту послуг в 2009 р. скоротився на 693 млн. дол. США, або на 17,23 % порівняно з 2008 р. У 2014 р. обсяги імпорту скоротилися на 12,18 % (702 млн. дол.), у 2015 р. – на 12,21 % (618 млн. дол. США). У 2020 р. показник знизився на 3826 млн. дол. США, тобто на 44,92 %. У 2022 р. відбулось стрімке зростання імпорту послуг (на 13508 млн. дол. США, або більш, ніж в 3 рази порівняно з 2021 роком), оскільки багато українців виїхали за кордон. У 2023 р. показник дуже суттєво знизився (на 10062 млн. дол. США, або на 50,92 %), однак лишився на рівні, що значно перевищує довоєнний.

Результати регресійного аналізу (рис. 2) підтвердили наявність стійкої тенденції до підвищення рівня імпорту послуг за статтею “Подорожі”. Зокрема, відповідно до кубічної регресійної моделі, коефіцієнт детермінації (r) становить 0,952; $r^2=0,907$; стандартна похибка оцінки – 606,498; критерій Фішера 36,66 при рівні значимості 0,00. Рівні даних показників дозволяють зробити висновок про існування сильного зв’язку між фактором часу і результативною ознакою.

В цілому, результати проведеного аналізу динаміки показників, а також регресійного аналізу експорту та імпорту послуг за статтею “Подорожі” протягом 2005-2023 рр. свідчать про існування значної залежності рівнів обох показників від глобальних викликів зовнішнього середовища. Водночас, найсуттєвішим фактором, що стримує підвищення рівня експорту послуг за статтею “Подорожі” та певною мірою сприяє зростанню обсягів імпорту, є воєнні дії в Україні.

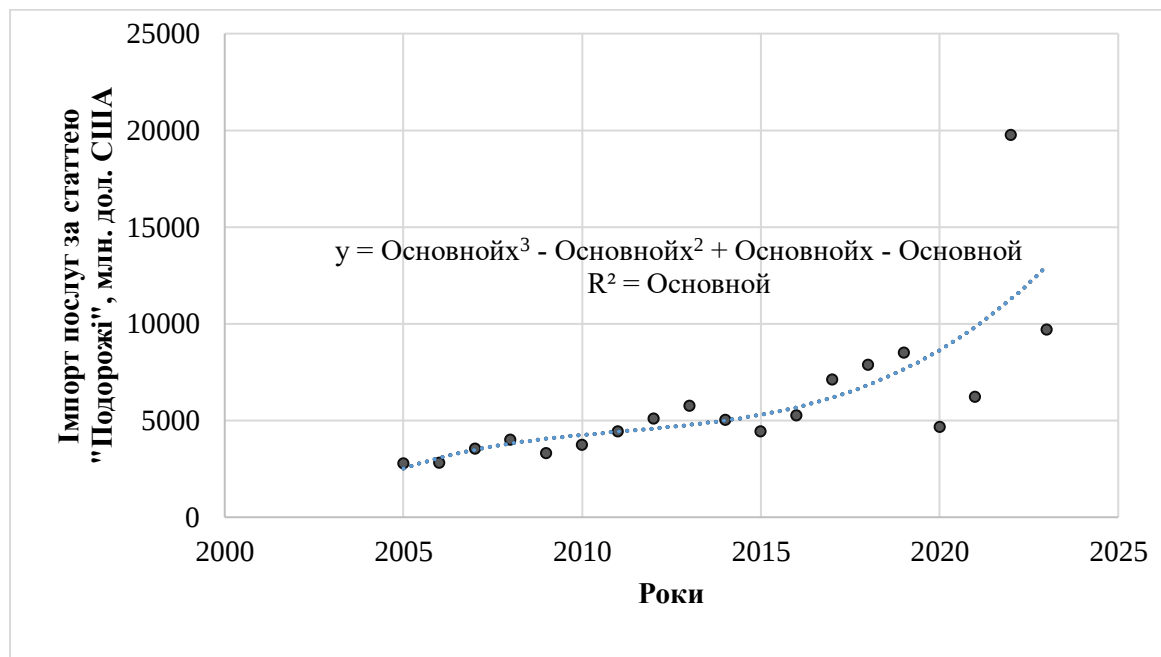

Рис. 2. Лінія тренду імпорту послуг за статтею “Подорожі”

*Розраховано авторами

Співвідношення між обсягами експорту та імпорту послуг, а також сальдо послуг за статтею “Подорожі” протягом 2005-2023 рр. наведено на рис. 3.

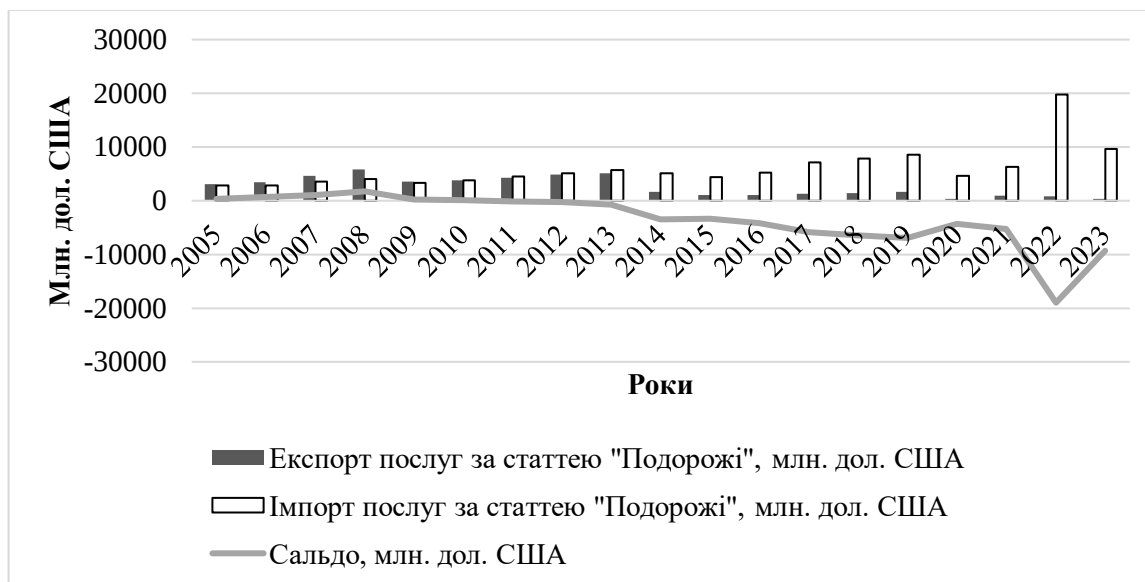

Рис. 3. Експорт, імпорт та сальдо послуг за статтею “Подорожі”

*Розраховано авторами

Дані рис. 3 підтверджують руйнівний вплив війни, розпочатої рф, на розвиток туристичної галузі України. Саме в 2014 р. відбулось різке скорочення експорту послуг, а сальдо склало -3449 млн. дол. США. В 2022 р. сальдо послуг за статтею “Подорожі” було рекордно низьким і склало -18985 млн. дол. США.

Отже, основними чинниками негативних тенденцій в розвитку туризму в Україні стали: (1) світова фінансова криза 2008-2009 рр. призвела до різкого падіння доходів населення, скорочення міжнародних подорожей та спаду внутрішнього туризму; (2) анексія Криму та початок війни в Україні в 2014 р. стали критичними для вітчизняного туризму, оскільки Україна втратила головний морський курорт – Крим, а військові дії на Донбасі призвели до зростання рівня небезпеки та скорочення потоку іноземних туристів; (3) пандемія COVID-19 в 2020 р. стала безпрецедентним викликом для світового туризму та, зокрема, для вітчизняної туристичної галузі, знизивши до мінімуму обсяги міжнародного та значно обмеживши розвиток внутрішнього туризму; (4) початок повномасштабної військової агресії рф в 2022 р. призвів до руйнування готельних комплексів, транспортних вузлів, об’єктів культурної спадщини, значного зниження рівня привабливості України як туристичного напрямку на міжнародному рівні. У сукупності ці чинники створюють системні ризики для туристичної індустрії України та гальмують її інтеграцію у світовий туристичний простір.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Аналіз динаміки, а також регресійний аналіз показників експорту та імпорту послуг за статтею “Подорожі” дозволили виявити, що імпорт послуг має позитивний тренд з високим коефіцієнтом детермінації ($r^2=0,907$), що свідчить про стійке зростання імпорту туристичних послуг в Україні. Водночас, експорт послуг демонструє негативний тренд з нижчим коефіцієнтом детермінації ($r^2=0,717$), що вказує на постійне зниження обсягів експорту туристичних послуг, а також на більш суттєву залежність даного показника від зовнішніх факторів, порівняно із рівнем імпорту послуг. Суттєвою хронічною проблемою є негативне сальдо торговельного балансу за статтею “Подорожі” протягом 2011-2023 рр. Водночас, туристична галузь України демонструє потенціал до зростання та здатність до адаптації в умовах кризи. Проблема її розвитку потребує комплексного вирішення через усунення негативних факторів впливу, розвиток внутрішнього туризму та покращення туристичної інфраструктури.

Список використаних джерел

1. Маджумдар О., Ліптуга І. Доля туризму в економіці України вже як у Італії. РБК Україна, Travel. 2022. URL: https://travel.rbc.ua/ukr/show/turist-priletet-biznes-klasse-poselitsya-1644051083.html?utm_source=chatgpt.com (дата звернення 01.09.2025)
2. Мирончук Р. Туристична галузь за пів року сплатила понад 1,2 мільярда гривень податків (інфографіка). Мінфін. 2024. URL: https://minfin.com.ua/ua/2024/08/05/132559527/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення 31.08.2025)
3. Збарський В., Грибова Д., Збарська А. Україна на світовому ринку туристичних послуг. Геополітика України: історія і сучасність : збірник наукових праць. Ужгород : ДВНЗ “УжНУ”, 2021. № 1 (26). С. 117–129.
4. Бугас В.В., Ковальчук Е.В. Інтеграція України у світовий ринок туристичних послуг. European scientific journal of Economic and Financial innovation. 2024. №2(14). С. 76-85.
5. Снігур К. В., Никифорова Ю. Л. Тенденції розвитку екологічного туризму в Україні в умовах російсько-української війни. Торгівля і ринок України. 2024. №1(55). URL: <https://doi.org/10.33274/2079-4762-2024-55-1-58-68> (дата звернення 01.09.2025)
6. Філюк С.М., Зарічняк А.П. Розвиток туристичного потенціалу у воєнний час: міжнародний досвід і перспективи України. Академічні візії. 2022. № 14. URL: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwj04YiFtNiNAxWBQVUIHWPjHjsQFnoECB0QAQ&url=https%3A%2F%2Facademy-vision.org%2Findex.php%2Fav%2Farticle%2Fdownload%2F129%2F118%2F119&usg=AOvVa w3NZ8Tl2VXahrqvhayH9x7s&opi=89978449> (дата звернення 30.08.2025)
7. Чорна Н.М. Стан та основні тренди розвитку туристичної галузі України в умовах сьогоденних викликів. Індустрія туризму і гостинності в Центральній та Східній Європі. 2023. №8. С. 72-78. URL: <https://doi.org/10.32782/tourismhospcee-8-10> (дата звернення 25.08.2025)
8. Каткова Л.І. Статистичний аналіз ринку туристичних послуг України. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична. 2021. № 30. С. 159-164.
9. Korol O., Krul H., Zaiachuk O., Kostash M. Methodical approaches and statistical analysis of tourist arrivals to the centers of sightseeing tourism (on the example of Chernivtsi, Ukraine). Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society. 2023. №

37(2). URL:
https://www.researchgate.net/publication/372015112_Methodical_approaches_and_statistical_analysis_of_tourist_arrivals_to_the_centers_of_sightseeing_tourism_on_the_example_of_Chernivtsi_Ukraine (дата звернення 01.09.2025)

10. Подорожі: експорт-імпорт послуг. Мінфін. URL:
<https://index.minfin.com.ua/ua/economy/travel/> (дата звернення 01.09.2025)

References

1. Madzhumdar, O., & Liptuha, I. (2022). The share of tourism in the economy of Ukraine is already like in Italy. *RBK Ukraina – RBC Ukraine, Travel*. <https://travel.rbc.ua/ukr/show/turist-priletet-biznes-klasse-poselitsya-1644051083.html> [in Ukrainian].
2. Myronchuk, R. (2024). The tourism industry paid more than 1.2 billion hryvnias in taxes in half a year (infographic). *Minfin*. <https://minfin.com.ua/ua/2024/08/05/132559527/> [in Ukrainian].
3. Zbarskyi, V., Hrybova, D., & Zbarska, A. (2021). Ukraine on the world market of tourist services. *Geopolitics of Ukraine: History and Modernity*, 1(26), 117–129. Uzhhorod: DVNZ “UzhNU” [in Ukrainian].
4. Buhas, V. V., & Kovalchuk, E. V. (2024). Integration of Ukraine into the world market of tourist services. *European Scientific Journal of Economic and Financial Innovation*, 2(14), 76–85 [in Ukrainian].
5. Snihur, K. V., & Nykyforova, Yu. L. (2024). Trends in the development of ecological tourism in Ukraine under the conditions of the Russian-Ukrainian war. *Trade and Market of Ukraine*, 1(55). <https://doi.org/10.33274/2079-4762-2024-55-1-58-68> [in Ukrainian].
6. Filiuk, S. M., & Zarichniak, A. P. (2022). Development of tourism potential during wartime: international experience and prospects of Ukraine. *Academic Visions*, 14. <https://academy-vision.org/index.php/av/article/download/129/118/119> [in Ukrainian].
7. Chorna, N. M. (2023). The state and main trends of tourism industry development in Ukraine under current challenges. *Tourism and Hospitality Industry in Central and Eastern Europe*, 8, 72–78. <https://doi.org/10.32782/tourismhospcee-8-10> [in Ukrainian].
8. Katkova, L. I. (2021). Statistical analysis of the tourist services market in Ukraine. *Scientific Notes of the Lviv University of Business and Law. Economic Series. Legal Series*, 30, 159–164 [in Ukrainian].
9. Korol, O., Krul, H., Zaiachuk, O., & Kostash, M. (2023). Methodical approaches and statistical analysis of tourist arrivals to the centers of sightseeing tourism (on the example of Chernivtsi, Ukraine). *Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society*, 37(2). https://www.researchgate.net/publication/372015112_Methodical_approaches_and_statistical_analysis_of_tourist_arrivals_to_the_centers_of_sightseeing_tourism_on_the_example_of_Chernivtsi_Ukraine
10. Minfin. (2025). Travels: export-import of services. <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/travel/> [in Ukrainian].

Отримано:	09.09.2025	Beérkezett:	2025.09.09	Received:	09.09.2025
Прийнято до друку:	05.11.2025	Elfogadva:	2025.11.05	Accepted:	05.11.2025
Опубліковано:	17.12.2025	Megjelent:	2025.12.17	Published:	17.12.2025